

OKUPACIJŲ TRAUMOS IR VISUOMENĖS MENTALITETAS

Danutė GAILIENĖ
Vilniaus universitetas

TRAUMUOJANTI ISTORIJA LIETUVOJE

- | 1940 - pirmoji sovietų okupacija
- | 1941-1944 nacių okupacija
- | 1944-1991 antroji sovietų okupacija

1940-1953: 33% Lietuvos gyventojų nužudyti, patyrė politines represijas arba emigravo (iš viso apie 1,2 mln. žmonių)

1945 – 1991 m. EUROPOJE

VAKARŲ EUROPA

- *Gydomi karo žaizdas*
- *Apmąsto praeitį ir jos pamokas*
- *Įvertina traumuotų žmonių patyrimą*
- *Siekia atsilyginti Holokausto aukoms*

RYTŲ EUROPA

- *Kenčia sovietinę okupaciją ir komunistinį režimą*
- *Geriausi piliečiai represuojami*
- *Tvyro melas ir propaganda*
- *Sovietinis antisemitizmas*
- *Persekiojama Bažnyčia*

MAŽAI TYRIMŲ APIE SOVIETINIO REŽIMO TRAUMAS, NES:

- Komunistinė ideologija, skirtingai nuo nacistinės, tarptautinės bendruomenės nepasmerkta ir nepripažinta nusikalstama
- Nevienareišmiška nuostata komunizmo atžvilgiu ir pokomunistinėse, ir Vakarų šalyse

ILGALAIKIS TRAUMAVIMAS.....

- tiesioginės represijos
- “areštuotas gedulas” (J.Lindy, R.Lifton)
- įbauginimas
- iš šeimos atimamas vaikų ugdymas
- “sovietinė moralės trauma” (N.Putinaitė)



Liudijimas (iš partizanų vado L.Baliukevičiaus-Dzūko dienoraščio)

1949 metai:

“....visuotinis skurdas! Jokių gražesnio gyvenimo prošvaisčių. Vienintelis pasilinksminimas – samagonas, o po to neretai ir muštynės. Samagonas kaimą tiesiog užvaldęs. Jį varo ir geria visi, net vaikai. Tauta paskendusį kraujuose, ašarose, juodoje neviltyje, tik samagone tarytum atrado savo paguodą ir laikiną nusiramimą. Kiek idiotų, kriminalistų, išsigimėlių, išeikvotojų, prostitučių ir bukapročių atneš šitie prakeikti metai Lietuvai! “

Liudijimai (iš s. Ksaveros Veriankaitės dienoraščių)

1951 metai:

...nežinau, kaip ir begydyti lietuvių nuo svaigalų. Jie paplitę ir kišami kiekviename žingsnyje. Jei taip ilgai bus, ko neužmuš kulka ir Sibiras, pribaigs svaigalai...

1955 metai:

Ir ką belieka daryti? Anot jų pačių (jaunuolių – D.G.), tik “maukti”. Kultūringiausia priemonė laisvalaikiui praleisti yra kinas, bet jis prigrūstas propagandos. Nei Bažnyčios, nei tautos nebėra. Knygų vėl nėra be nuodų. Iš viso jokio užsiėmimo, tik smuklė. O kas greičiau jei ne smuklė, sulaužys žmogų? Gal ir sąmoningai prie to vedama.

K. Veriankaitė, Viskas praėjo, 2009

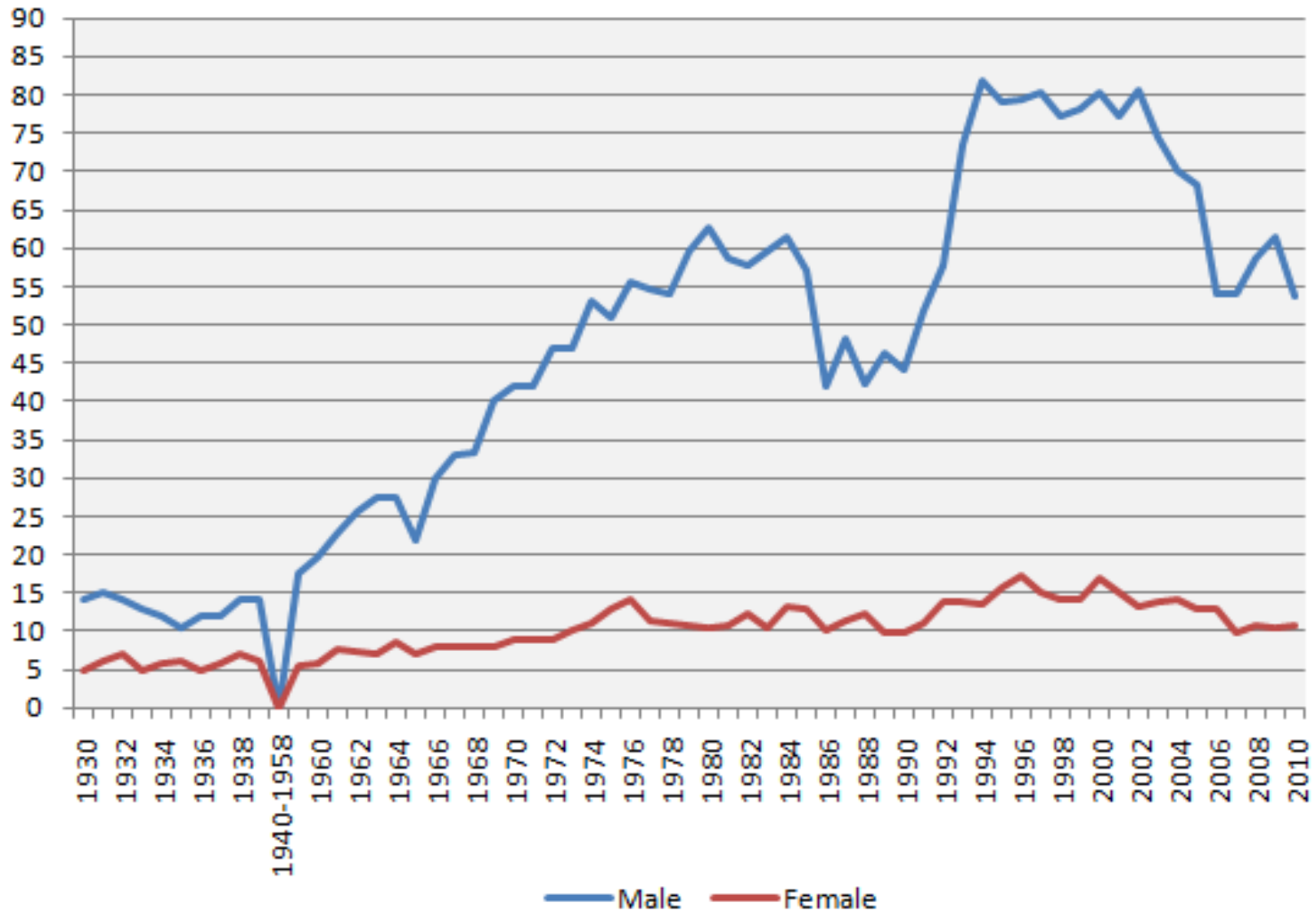
1940-1990m. okupacijų psichosocialiniai padariniai

- 1. Šalis neteko trečdaliao geriausių savo piliečių
- 2. Asmeninės iniciatyvos sunaikinimas (nacionalizacija, kolektyvizacija)
- 3. Visuomenės vertybinių pagrindų griovimas (Bažnyčios persekiojimas, sovietinio žmogaus kūrimas, bendruomenių griovimas)
- 4. Alkoholis kaip streso įveika
- 5. Vyro rolės šeimoje ir visuomenėje sumenkinimas

Vyrų ir moterų savižudybių rodikliai Lietuvoje

1930-1940 ir 1959-2010

2013 m. rodiklis – 36.7/100 000



Traumavimo paradoksai...

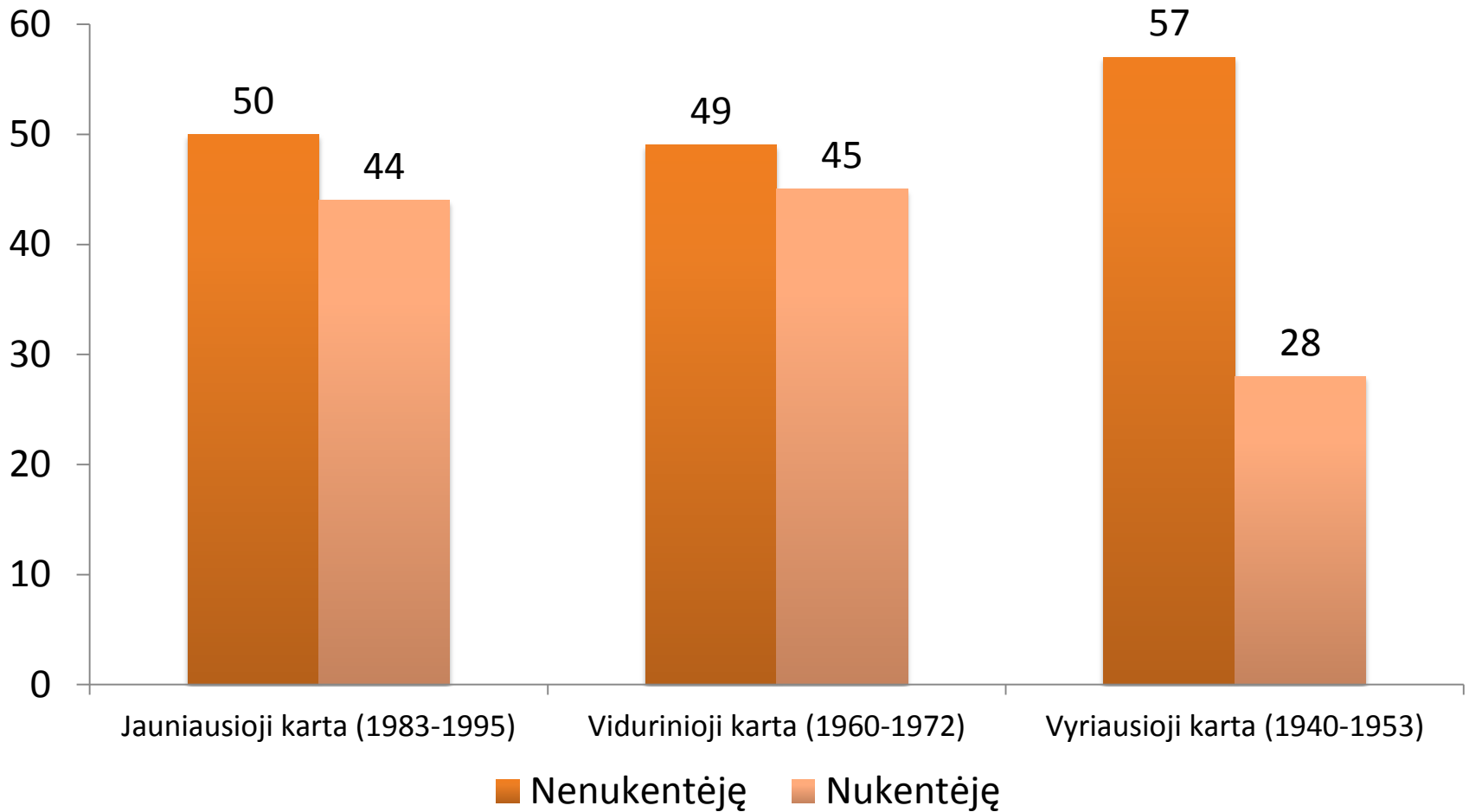
Kalba tremtinių vaikai...

- Manau, kad represijos labai paveikė mano Tėvų, kaip asmenybių, brendimą. Juos užgrūdino, suteikė drąsos ir padarė jautrius kitų nelaimei. Įskiepijo labai tvirtas moralines vertybes.
- Aš iš jų tegaliu pasimokyti dvasinės stiprybės. [...] Manau, kad esu žmogus, nekeičiantis savo nuomonės dėl materialinės gerovės, taip pat esu atviras ir tiesus žmogus; iš kiekvienos sunkesnės padėties bandau rasti išeitį, neverkšlenti. Kaip pavyzdys man yra tėvai...

Sovietinių represijų patyrimas šeimoje

Sunkių traumų ir socialinių transformacijų psichologiniai padariniai ir jų įveika.

Visuotinės dotacijos projektas (VP1-3.1-ŠMM-07-K-02-023)



Istorinės traumos ir dabartinė būsena

Sunkių traumų ir socialinių transformacijų psichologiniai padariniai ir jų įveika. Visuotinės

dotacijos projektas (VP1-3.1-ŠMM-07-K-02-023)

Kuo **daugiau nukentėjusių** šeimoje, tuo geriau vertina Lietuvos gyvenimą po nepriklausomybės atkūrimo, tuo stipresnis savęs kaip patrioto suvokimas ir didesnis pasiryžimas ginti Lietuvą užpuolimo atveju bei tuo prasčiau vertina Lietuvos gyvenimą sovietų valdymo metais.

Gyvenimas Lietuvoje po nepriklausomybės atkūrimo n=361

Sunkių traumų ir socialinių transformacijų psichologiniai padariniai ir jų įveika. Visuotinės dotacijos projektas (VP1-3.1-ŠMM-07-K-02-023).

Vertina teigiamai

n=121

amžius 58 m.

nukentėję nuo sovietinių
represijų (patys ar šeima)

Vertina neigiamai

n=112

amžius 59 m.

nenukentėję nuo represijų

Pasekmēs šandienai.....

- nepasitikējimas (bendruomene, valstybe)
- “kultūrinē trauma”
- a- moralumas
- manipuliatyvumas (mēginimai apeiti etc.)

Ačiū už dėmesį

DANUTĖ GAILIENĖ

**Ką jie
mums
padarė**

*Lietuvos
gyvenimas
traumų
psichologijos
žvilgsniu*

TYTOGAIBA